

Please check whether you have the right question paper.

- N.B.:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) All questions carry equal marks.

- 1) Describe the term of rural of development and explain its significance.

OR

Evaluate the various experiments of rural development undertaken in India in the pre-interdependence period.

- 2) Explain the area specific and target group oriented approach.

OR

Evaluate the community development approach.

- 3) “There is no alternative of Gandhian Sarvodaya Theory for development of rural area in India” discuss.

OR

Explain the historical materialist Marxian theory.

- 4) Write the explanatory notes on any two of the following.

- a) Post –development theory
- b) Sustainable development
- c) Co-operation
- d) Theories of balanced and unbalanced growth.

(२ तास)

(एकूण गुण:६०)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- १) ग्रामीण विकासाची व्याख्या सांगून त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
किंवा
भारतात स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडात राबविलेल्या ग्रामीण विकासाच्या विविध उपक्रमांचे मूल्यमापन करा.
- २) विशिष्ट विभाग आणि गटलक्षी अभिमुख दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
किंवा
समाज विकास दृष्टिकोनाचे मूल्यमापन करा.
- ३) “भारतातील ग्रामीण भागाच्या विकासासाठी गांधीजींच्या सर्वोदय सिद्धांताला पर्याय नाही” चर्चा करा.
किंवा
मार्क्सच्या ऐतिहासिक भोतीकवादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ४) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर स्पष्टीकरणात्मक टिपा लिहा.
अ) विकासोत्तर सिद्धांत
ब) चिरस्थायी विकास
क) सहकार
ड) समतोल आणि असमतोल वाढीचा सिद्धांत.